

અમરિકાએ ટેરિફ વધારતા પડકાર વચ્ચે ભારતે નવી તક શોધવી જોઈએ

અમેરિકા દ્વારા ૧૦૦ ટકા પરિસ્થિતિ છે, તો બીજી તરફ જેટલો ઊંચો ટેરિફ (આયાત વકાત) લાદવાનો નિર્ણય વૈશ્વિક અર્થતંત્રમાં મોટા પાયે ફેરફારો લાવી શકે છે. વિશ્વની સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થા તરીકે અમેરિકાનું આ પગલું માત્ર દ્વિપક્ષીય વેપાર સંબંધો સુધી મર્યાદિત ન રહેતાં, વૈશ્વિક પુરવઠા શ્રૃંખલા (સપ્લાય ચેઇન) અને ભારત જેવા ઉભરતા આર્થિક મહાસત્તા દેશ પર બહુવિધ અને ઊંડી અસરો પાડે છે. ભારત માટે આ એક તરફ પડકારજનક

આજનો શબ્દ : આકળવિકળ

સંસ્કૃત ભાષાના મૂળ આકુલવ્યાકુલ પરથી આ શબ્દ ઊતરી આવ્યો છે. ગુજરાતી ભાષાના વિકાસક્રમ દરમિયાન પ્રાકૃત અને અપભ્રંશમાંથી પસાર થતાં આ સંયુક્ત શબ્દનું રૂપાંતર લોકબોલીમાં ‘આકળવિકળ’ તરીકે થયું છે. તમે કહી શકો કે સંસ્કૃતના બે સમાન અર્થ ધરાવતા શબ્દો ખોડાઈને તે બન્ન્યો છે જેને ભાષાશાસ્ત્રમાં બેવડાચેલું રૂપ - દ્વિભાવ કહેવાય છે.

આકુલ (આકળ) : વ્યાકુળ, બેચેન, ગભરાયેલું.
વ્યાકુલ (વિકળ) : ઇન્દ્રિયોનું વિકળ થયું, અદીરું કે વ્યાકુળ થયું. બહુ ગભરાયેલું, મુંઝાયેલું, અદીરું, ચિંતાતુર અથવા બેઠકાળું હોય તેને આ વિશેષણ લગાડાતું હોય છે. આપણા કવિ રમેશ પારંખના ગીતની પંક્તિ છે: ‘આકળ વિકળ’ આંખકાન વરસાદ ભીંજવે.’

પુસ્તકો મળ્યા છે

ડૉ. અમિત ગામીના આસ્વાદ-વિવેચન

ડૉ. અમિત ગામી આમ તો કવિ તરીકે ગઝલ સ્વરૂપમાં કામ કરે છે. ‘પ્રયાસ’ તેમનો વિવેચનસંગ્રહ છે. લલિત ત્રિવેદી, દર્શક આચાર્ય, હરીશ મીનાશ્રુ, જિજ્ઞોસા વાળા, દિનેશ કાનાણી, ભૂપેન્દ્ર રાહીડ ‘નીલમ’, સયામ સાધુ, પીયુષ ચાવડા, ભાનુપ્રસાદ પંડ્યા, ડૉ. રવજી ગાભાણી, યોગેશ બોશીના કુલ અગિયાર કાવ્ય (મુખ્યત્વે ગઝલ) સંગ્રહની આસ્વાદાત્મક વિવેચન અહીં વાંચવા મળશે.
પુસ્તક : પ્રયાસ (વિવેચનસંગ્રહ), વિવેચક : ડૉ. અમિત ગામી, પ્રકાશક : ડિવાઈન પબ્લિકેશન્સ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૧ કિંમત : ૧૦૦/-

રમણીક સોમેશ્વરનો કાવ્યસંગ્રહ

રમણીક સોમેશ્વર આપણા ઉત્તમ કવિઓમાં એક છે. અછાંદસ કવિતામાં વિશેષ કામ કરનારા આ કવિનો નવો કાવ્યસંગ્રહ ‘થોડા પડછાયા’ હમણાં પ્રગટ થયો છે. કુલ ૫૦ કવિતા ધરાવતા આ સંગ્રહની કવિતા બેના વિષય, અભિવ્યક્તિ, આગવી સંવેદના અને તેમાંજ સર્જાતા કલ્પનોથી ભાવકોને સમૃદ્ધ કરશે. આજના સમયની વિડંબણા અને મૂંઝારાને ચારા આપતાં આ કાવ્યો રસિકોને અનેના ભાવજગતની સેર કરાવશે.
કાવ્યગ્રંથ: થોડા પડછાયા કવિ: રમણીક સોમેશ્વર પ્રકાશક: ઝેન ઓપસ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૯ કિંમત: રૂ. ૨૨૫/-

મધુસૂદન એમ. વ્યાસનો મહાશોધ ગ્રંથ ‘શૈવ ઉપનિષદો’

યુનિવર્સિટીમાં થતા મહાશોધ નિબંધ અત્યારે શંકાના ઘેરામાં છે. બે એ બધા પ્રગટ થાય તો એ મહાશોધકો, તેમના ગાર્દડ, વાઈવા લેનાર અને યુનિવર્સિટીઓનું આવી બને. સંસ્કૃતમાં મહાશોધ થાય તો ઉત્તમ કહીએ કારણ કે એ ક્ષેત્રમાં કામ કરનારા ઓછા છે. ડૉ. મધુસૂદન એમ. વ્યાસનો ‘શૈવ ઉપનિષદો: એક સમીક્ષાત્મક અધ્યયન ‘ એક એવો ગ્રંથ છે જે શૈવ ઉપનિષદોનું સંશોધન શિવતત્ત્વની ખોજ બને છે. શૈદ જેટલા શૈવ ઉપનિષદો છે ને તેનું તત્ત્વચિંતન અહીં થયું છે.
પુસ્તક : શૈવ ઉપનિષદો સંશોધક-અભ્યાસી : ડૉ. મધુસૂદન એમ. વ્યાસ પ્રકાશક : ડૉ. મધુસૂદન એમ. વ્યાસ, શ્રી કે. આર. કટારા આર્ટ્સ કોલેજ પો: શામળાજી-૩૮૩૩૫૫ કિંમત : રૂ. ૩૬૦/-

આયન રેન્ડની નવલકથા વાંચો, આફ્રીન પોકારી જશો

આયન રેન્ડ જેમના પુસ્તકોની અઢી કરોડ નકલો ખપી ગઈ છે તેના એટલાસ શ્રગ્ડ અને ધ ફાઉન્ટેન હેડ નવલકથા વાંચી જોએ....

જેને બહુ મોટી રેન્જની નવલકથા કહેવાય. ઈગુજરાતી ભાષા અને સમાજની સીમા ઓળંગી રાષ્ટ્ર અને તેના માનવ સમાજની બની શકે એવી નવલકથા ક્યારેક જ શક્ય છે. વિશ્વના કેટલાક અંગ્રેજી નવલકથાકારોએ તે સિદ્ધ કર્યું. જેસ હંડલી ચેઝ, આગથા ક્રિસ્ટી, જ્યોર્જ સિમેનોન વગેરે તે રીતે ખરા, પણ તેનાથી સાવ જુદા અને વર્તમાન વિશ્વની સમસ્યા લઈને પણ નવલકથાઓ લખાઈ. એનો એક લાંબો ઇતિહાસ તો એવી નવલકથાના રસિક વાચક અને અભ્યાસ જ આપી શકે. પણ જેમ અગાઉ ક્સિડની શેલ્ડનનો અહીં પરિચય કરાવયાેલો તેમ રશિયન-અમેરિકન લેખક આયન રેન્ડની 1957માં લખાયેલી ‘એટલસ શ્રગ્ડ’ નવલકથાનો પણ પરિચય કેળવવો જોઈએ. આયન રેન્ડે તેમના નવનકાળનાં લખાેલી સૌથી લાંબી નવલકથા છે અને તેમાં વિજ્ઞાનકથા, રહસ્ય અને રોમાન્સનાં તત્ત્વો ભરેલા છે. ઉપરાંત તેમાં દર્શનશાસ્ત્રમાં જે તત્ત્વો છે તે તેને લોકપ્રિય ક્લાસિકનો દરજ્જો અપાવે છે. 11૬8 પૃષ્ઠની તેની પહેલી આવૃત્તિ પ્રગટ થઈ ત્યારથી વાચકોમાં સતત ફેલાતી રહી છે. ન્યૂયોર્ક ટાઈમ્સ બેસ્ટસેલર લિસ્ટમાં તે શરૂઆતમાં ૩ જ દિવસમાં 13મા ક્રમે આવી ગયેલી અને થોડા જ મહિનામાં ત્રીજા ક્રમે આવ્યા પછી એ જ ક્રમે 22 અઠવાડિયા રહેલી. 1984માં તે પાંચ લાખ નકલ સુધી પહોંચી, પણ 2009માં ય તે 5,00,000 નકલ અને 2011માં ય 4,45,000 નકલ તો 2022માં 10 લાખ નકલ વેચાયેલી.

રશિયાના સેન્ટ પીટર્સબર્ગમાં 1905ની બીજી ફેબ્રુઆરીએ જન્મેલા આયન રેન્ડ 1982ની 6 માર્ચે અમેરિકાના ન્યૂયોર્કમાં અવસાન પામેલા ત્યારે તેમના નામે ‘વી ધ લિવિંગ’, ‘એન્થમ’, ‘ધ ફાઉન્ટેનહેડ’, ‘એટલસ શ્રગ્ડ’ જેવી નવલકથાઓ ચઢી ચૂકી હતી અને ‘ધ ફાઉન્ટેનહેડ’ પણ જબરજસ્ત લોકપ્રિય રહેલી. રેન્ડે તો નાટક પણ લખ્યાં છે અને ફિલ્મો માટે પટકથાઓ પણ લખી છે. તેમના નોન-ફિક્શનનાં ગ્રંથો પણ ખૂબ વંચાયા છે. આયન રેન્ડ પર પણ ઘણાં પુસ્તકો લખાયાં છે. રેન્ડના પતિ ફ્રાન્ક ઓ’કોનર પણ

વિખ્યાત અભિનેતા અને ચિત્રકાર હતા. આયન રેન્ડે રશિયામાં રાજકીય સંઘર્ષનો અનુભવ કરેલો અને અમેરિકા જીવવાનું પસંદ કર્યું. 1926માં તે ન્યૂયોર્ક પહોંચી અને ધીરે ધીરે હોલીવુડમાં પટકથા લેખનને કારકિર્દી બનાવી. 1929માં તેઓ ઓ’કોનરને પરણ્યાં અને ઓ’કોનરના મૃત્યુ સુધી એટલે કે 50 વર્ષ સુધી એ લવનજીવન ટેકેલું. 1935માં ‘ધ ફાઉન્ટેનહેડ’ લખવાની શરૂઆત કરી, જેમાં આર્કિટેક્ટ (સ્થપતિ) હોર્વર્ડ રોઆર્કને પાત્ર તરીકે હીરો બનાવ્યો. એક એવો આદર્શ વ્યક્તિ, જે તે થઈ શકે તેમ છે અને થવો જોઈએ. એ નવલકથા છાપવા માટે કોઈ તૈયાર ન હતું. 12 પ્રકાશકોએ ના પાડ્યા પછી 1943માં પ્રકાશિત થઈ



અને બે જ વર્ષમાં બેસ્ટસેલર બની ગઈ. 1946માં ‘એટલસ શ્રગ્ડ’ લખવા માંડી, જે તેની આખરી કાલ્પનિક નવલકથા હતી, અને તેમણે પોતાની સાવ અલગ ફિલ્મસુકીને એક એવા માનસિક રહસ્યમયી લોકમાં ફેરવી નાખી, જેમાં નીતિશાસ્ત્ર, તત્ત્વમીમાંસા, જ્ઞાનમીમાંસા ઉપરાંત રાજનીતિ, અર્થશાસ્ત્ર અને સેક્સ પાછા છે. (ગુજરાતી યા ભારતીય નવલકથા આવી ઉડાન સિદ્ધ કરી શકે છે ખરી?) આયન રેન્ડનાં પુસ્તકોની આજે પણ હજારોની સંખ્યામાં નકલો વેચાય છે. આજ સુધીમાં તેમના વેચાયેલા પુસ્તકોની સંખ્યા 2.5 કરોડથી વધુ છે. તેમની નવલકથાઓએ અમેરિકન સંસ્કૃતિમાં એક નવા દાર્શનિક આંદોલનને જન્મ આપ્યો છે.

આયન રેન્ડની ‘ધ ફાઉન્ટેનહેડ’ અને ‘એટલસ

કંપનીઓને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે. કાપડ (ટેક્સટાઈલ), હીરા અને ઘરેણાં ક્ષેત્રે ભારત અમેરિકા પર ખૂબ નિર્ભર છે. કિંમતો વધતાં અમેરિકી ગ્રાહકો ખરીદી ઘટાડશે, જેનાથી ઉત્પાદન ઘટી શકે છે અને રોજગારી પર બોમ્બ ઊભું થઈ શકે છે. ભારતમાંથી મોટા પ્રમાણમાં જેનરિક દવાઓ અમેરિકા બંધ છે. ટેરિફ વધવાથી ભારતીય દવાની કંપનીઓના માર્જિન પર નકારાત્મક અસર પડી શકે છે. ભારતીય જીડીપીમાં નિકાસનો નોંધપાત્ર હિસ્સો છે. બે ૧૦૦ ટકા ટેરિફને કારણે નિકાસ ઘટે છે, તો દેશના એકંદર આર્થિક વિકાસ દર (GDP growth rate) માં ઘટાડો થઈ શકે છે. ઉપરાંત, નિકાસકાર કંપનીઓની આવક ઘટતાં સ્થાનિક બજારમાં મૂડી રોકાણ (Capex) મર્યાદિત બની જશે, જે આર્થિક ગતિવિધિઓને દીમી પાડી શકે છે. જ્યારે ભારતની

નિકાસ ઘટશે, ત્યારે દેશમાં આવતા યુએસ ડોલરનો પ્રવાહ પણ ઓછો થશે. આનાથી ડોલર સામે ભારતીય રૂપિયો નબળો પડી શકે છે. રૂપિયો નબળો પડવાથી ભારતની આયાત (જેમ કે ફૂડ ઓઈલ અને ઈલેક્ટ્રોનિક્સ) મોંઘી બનશે, જે દેશમાં મોંઘવારી (Inflation) વધારી શકે છે. બે ૧૦૦ ટકા ટેરિફ સાર્વાત્રિક રીતે લાદવામાં આવે, તો તે સમગ્ર વિશ્વમાં “ટ્રેડ વોર” (વેપાર યુદ્ધ) સ્થિતિ સર્જી શકે છે. બૉકે, બૉ અમેરિકા આ ટેરિફ મુખ્યત્વે ચીન પર કેન્દ્રિત કરે અને ભારતને થોડી છૂટછાટ આપે, તો તે ભારત માટે ફાયદાકારક સાબિત થઈ શકે છે. વૈશ્વિક કંપનીઓ ચીન સિવાય બેનારા તરફ સ્થળાંતર કરી શકે છે, જેનાથી ભારતનું ‘મેક ઈન ઈન્ડિયા’ અભિયાન મજબૂત બની શકે છે. પરંતુ બો ભારત પર પણ સરખો જ ટેરિફ લાગુ થાય, તો વૈશ્વિક પુરવઠામાં ભારત સ્પર્ધાત્મકતા

ગુમાવી શકે છે. દરેક પડકાર પોતાની સાથે તક પણ લાવે છે. આ નિર્ણય ભારતીય નીતિનિર્માતાઓ માટે વિદેશી વેપારની નીતિઓમાં સુધારા કરવાનો સંકેત છે અતિશય અમેરિકા નિર્ભરતા ઘટાડીને ભારતે યુરોપિયન યુનિયન, બ્રિટન, પશ્ચિમ એશિયા અને આફ્રિકન દેશો સાથેના વેપાર સંબંધો અને મુક્ત વેપાર કરારો (FTA) મજબૂત કરવા પડશે. ભારતનું સ્થાનિક બજાર ખૂબ મોટું છે. ઉત્પાદનને સ્થાનિક બજારમાં સરતા દરે ઉપલબ્ધ કરાવીને વેચાણ વધારી શકાય છે. ગુણવત્તા અને કાર્યક્ષમતા: ભારતીય કંપનીઓએ લોજિસ્ટિક્સ ખર્ચ ઘટાડીને ઉત્પાદન ક્ષમતા અને ગુણવત્તામાં સુધારો કરવો પડશે જેથી ઊંચા ટેરિફ છતાં વૈશ્વિક બજારમાં ટકી શકાય. અમેરિકા દ્વારા ૧૦૦ ટકા ટેરિફ લાદવો એ ટૂંકા ગાળા માટે ભારતીય અર્થતંત્ર, નિકાસકારો અને ઉત્પાદન ક્ષેત્ર માટે

પુસ્તક: બોરસલ્લીની પાનખર (નવલકથા.)

લેખક: સુધા મૂર્તિ **ભાવાનુવાદ:** સોનલ મોદી

પ્રકાશક: આર.આર. શેઠ એન્ડ કંપની પ્રા. લિ., અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૧ **કિંમત: રૂ. ૧૫૦/-**

પુસ્તક: બોરસલ્લીની પાનખર (નવલકથા.)

લેખક: સુધા મૂર્તિ **ભાવાનુવાદ:** સોનલ મોદી

પ્રકાશક: આર.આર. શેઠ એન્ડ કંપની પ્રા. લિ., અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૧ **કિંમત: રૂ. ૧૫૦/-**

તેની સાથે આત્મપ્રેરણ કરી શકે. ધરની પાછળનું બોરસલ્લીનું વૃક્ષ સંધ્યા-સુનીલનાં સંબંધના બધા તબક્કાઓનું સાક્ષી છે. બોરસલ્લીનાં નાનાં ફૂલ સુકાયા પછી પણ તેની સુગંધ લાંબા સમય સુધી તેની સુગંધ ગુમાવતાં નથી. આ વૃક્ષ સંધ્યા-સુનીલના

સંબંધનું પ્રતીક બને છે. આ નવલકથા નિમિત્તે સુધા મૂર્તિ દામ્પત્યજીવન અને વ્યક્તિ તરીકેની સંવેદનાના પ્રશ્નો પણ ઊભા કરે છે, પણ કોઈ બૌદ્ધિક રીતે નહીં, સંબંધના સમભાવી સાથી તરીકે. પતિના અસ્તિત્વમાં

ગુમાવી શકે છે. દરેક પડકાર પોતાની સાથે તક પણ લાવે છે. આ નિર્ણય ભારતીય નીતિનિર્માતાઓ માટે વિદેશી વેપારની નીતિઓમાં સુધારા કરવાનો સંકેત છે અતિશય અમેરિકા નિર્ભરતા ઘટાડીને ભારતે યુરોપિયન યુનિયન, બ્રિટન, પશ્ચિમ એશિયા અને આફ્રિકન દેશો સાથેના વેપાર સંબંધો અને મુક્ત વેપાર કરારો (FTA) મજબૂત કરવા પડશે. ભારતનું સ્થાનિક બજાર ખૂબ મોટું છે. ઉત્પાદનને સ્થાનિક બજારમાં સરતા દરે ઉપલબ્ધ કરાવીને વેચાણ વધારી શકાય છે. ગુણવત્તા અને કાર્યક્ષમતા: ભારતીય કંપનીઓએ લોજિસ્ટિક્સ ખર્ચ ઘટાડીને ઉત્પાદન ક્ષમતા અને ગુણવત્તામાં સુધારો કરવો પડશે જેથી ઊંચા ટેરિફ છતાં વૈશ્વિક બજારમાં ટકી શકાય. અમેરિકા દ્વારા ૧૦૦ ટકા ટેરિફ લાદવો એ ટૂંકા ગાળા માટે ભારતીય અર્થતંત્ર, નિકાસકારો અને ઉત્પાદન ક્ષેત્ર માટે

ગુમાવી શકે છે. દરેક પડકાર પોતાની સાથે તક પણ લાવે છે. આ નિર્ણય ભારતીય નીતિનિર્માતાઓ માટે વિદેશી વેપારની નીતિઓમાં સુધારા કરવાનો સંકેત છે અતિશય અમેરિકા નિર્ભરતા ઘટાડીને ભારતે યુરોપિયન યુનિયન, બ્રિટન, પશ્ચિમ એશિયા અને આફ્રિકન દેશો સાથેના વેપાર સંબંધો અને મુક્ત વેપાર કરારો (FTA) મજબૂત કરવા પડશે. ભારતનું સ્થાનિક બજાર ખૂબ મોટું છે. ઉત્પાદનને સ્થાનિક બજારમાં સરતા દરે ઉપલબ્ધ કરાવીને વેચાણ વધારી શકાય છે. ગુણવત્તા અને કાર્યક્ષમતા: ભારતીય કંપનીઓએ લોજિસ્ટિક્સ ખર્ચ ઘટાડીને ઉત્પાદન ક્ષમતા અને ગુણવત્તામાં સુધારો કરવો પડશે જેથી ઊંચા ટેરિફ છતાં વૈશ્વિક બજારમાં ટકી શકાય. અમેરિકા દ્વારા ૧૦૦ ટકા ટેરિફ લાદવો એ ટૂંકા ગાળા માટે ભારતીય અર્થતંત્ર, નિકાસકારો અને ઉત્પાદન ક્ષેત્ર માટે

ઓળી જવાની લક્ષ્મણરેખા ક્યાં દોરવી તે સ્ત્રીએ જ નક્કી કરવાનું છે એવા વિચાર તરફ નવલકથા સ્થિર થાય ત્યારે વાચક તેના સહભાગી તરીકે વિચાર કરતો થઈ જાય છે. નવલકથાની નાધિકા સંધ્યા એટલી બધી ગુજરાતી લાગે છે કે અનુવાદકે કૃતિની ભાષા જ નહીં, પાત્રોના ગુજરાતીપણાનો પણ અનુવાદ ક્યાં છે અને આમ બનવાનું કારણ મૂળ કૃતિની લવચિકતા-ફ્લેક્સિબિલિટી છે. વ્ય્થેના એક સંવાદમાં સંધ્યા તેની પીડા વ્યક્ત કરે છે, ‘સુનીલ, આજે હું તને ક્યાંયે નહિ જવા દઉં. તું તારા કામ સિવાય બીજું કોઈ વિચારી શકે છે ખરો? તું હોશિયાર હોઈશ, પણ તારામાં લાગણીનો છાંટોય નથી. તું તદન સ્વાર્થી છે. તારી સત્તા, તારી કંપની અને તારી મા. મારો તેં એક માનવી તરીકે ક્યારેય સ્વીકાર જ નથી કર્યો. મને પણ હરખ, શોક, સુખ, દુઃખની લાગણીઓ થાય છે. હું મશીન નથી.’ આ સંઘર્ષની ક્ષણો છે, પણ મજાની વાત એ છે કે સુનીલ પુરુષસહજ પ્રતિક્રિયા તો આપે છે, પણ સમવાદ ચૂકતો નથી. અને તેથી છેલ્લે તે સ્વીકારે છે, ‘સંધ્યા, હું તારા વગર અપૂરો છું. મેં તેને ખૂબ અન્યાય કર્યો છે.’

કથાનો પરિવેશ મુંબઈનો છે અને તે આ બંને પાત્રોના વર્તમાન સમયના પ્રશ્નોની પણ ભૂમિ બને છે. આખી નવલકથા અત્યંત સાહજિકતાથી આલેખાયેલી છે અને તેના કારણમાં અનુવાદક પણ છે. ગુજરાતી વાચકો આજે પણ નવલકથા વાંચે છે તેના કારણમાં વીનેશ અંતાણી, ધ્રુવ ભટ્ટ વગેરે હશે તો સુધા મૂર્તિ પણ છે. તેઓ એવી પોષ્યુલર બ્રાન્ડ બની ગયાં છે કે તેમના પુસ્તકોનાં મુખપૃષ્ઠ પર કૃતિના શીર્ષકથી મોટા ટાઈપમાં લેખિકાનું નામ અંકિત હોય છે.

લોકપ્રિય નવલકથા કેવી રીતે લખાતી હોય છે તેની ચર્ચા કરવાની હોય તો ર.વ. દેસાઈ, ગુણવંતરાય આચાર્ય, કનૈયાલાલ મુનશી, પન્નાલાલ પટેલ, ધ્રુવભીર યોધરી, વર્ષા અડાલજા, વીનેશ અંતાણી, ધ્રુવ ભટ્ટ, હરકિસન મહેતા, અશ્વિની ભટ્ટ, દિનકર જોશી વગેરે સાથે સુધા મૂર્તિની લેખનશૈલીનો પણ વિચાર જરૂરી છે. બાર પુનર્મુદ્રણ પામેલી કૃતિ વિશે લખવાનું કારણ એ જ કે વાચકોમાં લોકપ્રિયતા મેળવવી આપોઆપ એક વિવેચન છે.

હું પૂછું, તમે કહો

આપણે ગુજરાતી ભાષા- સાહિત્ય - શબ્દ-વ્યાકરણમાંથી અહીં પાંચ પ્રશ્નો પૂછીએ છીએ. આ પ્રશ્નોત્તરનો હેતુ ગુજરાતી સાહિત્ય વિશે અનેક સંદર્ભોથી ખાણો તે છે. પણ ગુજરાતી સાહિત્ય જ શા માટે? આપણો વાચક તો ભારતીય ભાષામાં રચાતા સાહિત્યને પણ, ક્યારેક સીધું ક્યારેક અનુવાદ રૂપે વાંચે છે. વિદેશી સાહિત્ય પણ વાંચે છે.

તો હવે આ પ્રશ્નોત્તરમાં રાષ્ટ્રના પ્રાદેશિક સાહિત્ય ઉપરાંત વિદેશી સાહિત્યમાંથી પણ પ્રશ્નો ઉમેરીએ છીએ જેથી આપણા વાચકની ગાલકારી વધે.

૧ ‘ખેલંદો’ નામનું નાટક એન્થની શેફરનાં ‘સ્લૂથ’ (Sleuth) આધારિત હતું જેનું રૂપાંતર મધુરાયે કરેલું, પ્રવીણ બેવીના દિગ્દર્શનમાં ભજવાયેલું. એન્થની શેફરના જ ભાઈ પિટર શેફરના ‘ઈક્વસ’ પરથી પણ ગુજરાતીમાં નાટક ભજવાયેલું જેનું રૂપાંતર સિતાંશુ યશચંદ્રે કરેલું. પરેશ રાવળની જબરદસ્ત ભૂમિકા હતી. એ નાટકનું નામ?

ક) મહારથી
ખ) ખૂંસણ
ગ) તોપાર
ઘ) એક સપનું બહુ શૈતાની
૨ જે. સુધામૂર્તિનાં પુસ્તકો ગુજરાતી અનુવાદરૂપે ખૂબ વંચાય છે એ સુધામૂર્તિ મૂળ ક્યાંના છે?

ક) કણાટક
ખ) તમિલનાડુ
ગ) કેરળ
ઘ) તેલંગણા

૩ ગુજરાતી ભાષાનાં લેખકો બીજા દેશો કે ભારતના પ્રદેશોમાં વસતા હોય એવાં ઉદાહરણ અનેક છે. ઉત્તમ ગીતો લખનારા પ્રદ્યુમ તજા કયા દેશમાં વસતા હતા?

ક) પોલૅન્ડ
ખ) ઈટાલી
ગ) દક્ષિણ આફ્રિકા
ઘ) કેનેડા

૪ ‘જય આદ્યાશિત્ત...’ આરતીને એક ભજનગાયક તરીકે ખૂબ જ લોકપ્રિય કરનાર ગાયકનું મૂળ નામ ઈલાહીમ કરીમ સુમર છે પણ તેઓ ગણીતા તો બીજા નામે છે. એ નામ કયું?

ક) શિવાનંદ સ્વામી
ખ) નારાયણ સ્વામી
ગ) હેમંત ચૌહાણ
ઘ) અભરામ ભગત

૫ મરાઠીમાં ખૂબ જ લોકપ્રિય ‘એકચ પ્યાલા’ નાટકના લેખક રામગોશા ગડકરી કે જે મહારાષ્ટ્રના ‘શેક્સપિયર’ તરીકે ઓળખાતા તે ગુજરાતમાં જન્મેલા. કહો કયા ગામ કે નગરમાં?

ક) નવસારી
ખ) વડોદરા
ગ) જેતપુર
ઘ) વૂનાગઢ

ક- h ‘h-૩’ b- ૩ ‘h-૧’ c- ૧ ‘ક-૨’ ‘c-૨’ (ભાગ)

જીવનનું આયોજન

સફળતાની ટોચ ઉપર સ્થિત પ્રત્યેક મહાપુરુષોના જીવનનો એક માત્ર શ્રેષ્ઠ સંદેશ એટલે ‘જીવનનું આયોજન’. કારકિર્દી જાહેર જનતાને મળવામાં વ્યવસ્થા હોય કે નોકરી, અભ્યાસ હોય કે તાલીમ,સંબંધો હોય કે આર્થિક સ્થિતિ, જીવનના પ્રત્યેક પાસાઓ માટે આયોજનની તૈયારી સાથે સજ્જ અને તેના અમલ માટે કાર્યરત રહેતા માનવીને ક્યારેય પછાડાતો સામનો કરવો પડતો નથી. જ્યારે કોઈ પણ પ્રકરના આયોજન વિના અર્થાત્ દિશાવિહીન જીવન જીવતા માનવીને જીવનમાં સમય અને સુખ બન્નેનો અભાવ સતાવે એ સહજ છે.

સુરત - **દિપ્તી દેલર**

સરકારે પુસ્તક વાચો અને પૈસા કમાવો યોજના
સ્માર્ટ ફોન પર રીલ્સ જોવામાં લોકોનો કિંમતી સમય બરબાદ થઈ રહ્યો છે. લોકોને રીલ્સ જોવાની એટલી લત લાગી ગઈ છે કે તેઓ દિવસ-રાત તેમાં રચ્યા રહે છે. કોઈની સાથે ચર્ચા-વિચારણા કરવી હોય ત્યારે સમાનની વ્યક્તિ રીલ્સ જોવામાં મશગૂલ હોય તો પૂરી વાત થઈ શકતી નથી અને ઘણી વખત સુખેથી અકાંત રહી જાય છે. રાત્રે સુખેથી ખેંદારી થવાના અને પૂરતી ઊંંધ માટે સ્માર્ટ ફોનને શયનખંડથી દૂર રાખવો જોઈએ. ઈમરજન્સી માટે સાદો ફોન રાખી શકાય. સ્માર્ટ ફોનની લત છોડાવવા સિંગાપોર સરકારે ‘પુસ્તક વાંચો અને પૈસા કમાવો’ યોજના અમલમાં મૂકી છે. તેમાં લોકોને ઓછામાં ઓછું રોજ 15 મિનિટ વાંચવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે છે. વાંચનનો સમય સરકારી વેબસાઈટ પર નોંધાયો. 50 દિવસ વાંચા બાદ 1000 કોઈન્ટ્સનો સ્કોર થાય તો એક ડોલરનું ઈનામ મળશે. સિંગાપોર સરકારી માનવું છે કે સતત રીલ્સ જોવાથી મગજ થાકી જાય છે અને ઢગલાબંધ રીલ્સ જોયા પછી તેમાંથી ઘણું થાદ પણ રહેતું નથી. જ્યારે વાંચન માટે એકાગ્રતા જરૂરી છે. દુનિયાભરમાં બાળકોની વાંચન અને વાંચેલું લાંબા સમય સુધી યાદ રહે છે. આપણે ત્યાં પણ આવી પહેલ થવી જોઈએ. ‘વાંચો અને રોઝ ઈનામ મેળવો’ જેવી યોજના શરૂ કરીને લોકોને સ્માર્ટ ફોનથી દૂર અને વાંચન તરફ વાળવા જરૂરી છે.

સુરત - **વિજય તુર્ણવાલા**
રણજીમાં સૌથી વધુ વિકેટ લેનાર લેગ સ્પિનર - રાજિન્દર ગોયલ
પટિયાલા, દક્ષિણ પંજાબ, દિલ્હી અને હરિયાણા ચાર રાજ્યોમાંથી ભારતની પ્રથમ કક્ષાની 157 રણજી ટ્રોફી મેચો રમનાર અને વિકેટો 637 વિકેટ ઝડપનાર ડાબોડી લેગ સ્પિનર રાજિન્દર ગોયલનો જન્મ 20/9/1942ના રોજ થયો હતો.